

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1524/2023
Рев2 1536/2023
15.05.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Петар Јанковић, адвокат из ..., против туженог „Tarkett“ д.о.о. Бачка Паланка, чији је пуномоћник Милан Калуђерски, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама туженог изјављеним против пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2442/22 од 30.11.2022. године и Гж1 1160/20 од 07.12.2020. године, у седници одржаној 15.05.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване, ревизије туженог изјављене против пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2442/22 од 30.11.2022. године и Гж1 1160/20 од 07.12.2020. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Бачкој Паланци П1 103/17 од 16.01.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор двоструке литиспенденције истакнут од стране туженог. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде штете због изгубљене зараде за период од 04.12.2001. године до 03.02.2017. године исплати износ од 8.534.053,89 динара са законском затезном каматом почев од 18.11.2018. године до исплате, као и износ од 9.071.765,51 динара на име утврђене законске затезне камате за цео период доцње. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени, као правни следбеник „Синтелон“ а.д. да за тужиоца уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за период од незаконитог престанка радног односа 04.12.2001. године до 03.02.2017. године и то: доприносе по збирној стопи на терет запосленог у износу од 2.234.155,45 динара, доприносе по збирној стопи на терет послодаваца у износу од 2.145.293,32 динара, све са каматом по стопи која се обрачунава на неплаћене јавне приходе на сваку појединачну рату доприноса почев од дана њене доспелости до дана исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу у ком је тражено да се обавезе тужени да тужиоцу на име накнаде штете због изгубљене зараде за период од 04.12.2001. године до 03.02.2017. године исплати преко досуђених 8.534.053,89 динара до потраживаних 8.664.480,56 динара са законском затезном каматом на износ разлике за период од 18.12.2018. године, те у

делу којим је тражено да се обавезе тужени да тужиоцу на име утврђене законске затезне камате за цео период доцње исплати преко досуђених 9.071.765,51 динар до потраживаних 9.341.662,04 динара. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу у ком је тражено да се обавезе тужени да за тужиоца уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за период од незаконитог престанка радног односа 04.12.2001. године до 03.02.2017. године и то: доприносе по збирној стопи на терет запосленог преко досуђених 2.234.155,45 динара до потраживаних 2.271.181,00 динара, доприносе по збирној стопи на терет послодаваца преко досуђених 2.145.293,32 динара до потраживаних 2.178.597,71 динара, све са каматом на име разлике по стопи која се обрачунава на неплаћене јавне приходе на сваку појединачну рату доприноса, почев од дана њене доспелости до исплате. Ставом шестим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу у ком је тражено да се обавезе тужени да тужиоцу на име накнаде штете због измакле добити исплати износ од 217.500 евра по средњем курсу НБС на дан исплате, са законском затезном каматом на износ дуга који гласи на евре (у висини реферетне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинсирање увећане за осам процентних поена) почев од дана подношења тужбе до исплате. Ставом седмим изреке, обачена је тужба тужиоца у делу у ком је тражено да се обавезе тужени да за тужиоца уплати порез на зараде у износу од 1.344.151,66 динара са каматом којима се обрачунава на јавне приходе за цео период доцње, те да му упише радни стаж у радну књижицу за период од 04.12.2001. године до 03.02.2017. године. Ставом осмим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу надокнади трошкове поступка у износу од 423.440,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате.

Апелациони суд у Новом Саду је, пресудом Гж1 1160/20 од 07.12.2020. године, ставом првим изреке жалбу тужиоца делимично усвојио, жалбу туженог усвојио и пресуду Основног суда у Бачкој Паланци П1 103/17 од 16.01.2020. године у усвајајућем и одбијајућем делу тужбеног захтева за накнаду штете због изгубљене зараде, на уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање и накнаду трошкова поступка (став 2, 3, 4, 5 и 8 изреке) укинуо и у укинутом делу предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење. Ставом другим изреке, жалба тужиоца у преосталом делу је одбијена и првостепена пресуда у одбијајућем делу тужбеног захтева за накнаду штете због измакле добити (став 6 изреке) потврђена.

Пресудом Основног суда у Бачкој Паланци П1 566/20 од 20.12.2021. године, исправљеном решењем тог суда од 05.07.2022. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде штете због изгубљене зараде за период од 04.12.2001. године до 03.02.2017. године исплати износ од 8.609.225,32 динара са законском затезном каматом почев од 02.11.2021. године до исплате, као и износ од 11.726.153,23 динара на име утврђене законске затезне камате за цео период доцње. Ставом другим изреке, обавезан је тужени, као правни следбеник „Синтелон“ а.д. да за тужиоца уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање за период од 04.12.2001. године до 03.02.2017. године и то: доприносе по збирној стопи на терет запосленог у износу од 2.257.108,03 динара, доприносе по збирној стопи на терет послодаваца у износу од 2.164.524,74 динара, оба износа увећана за камату која се обрачунава на неплаћене јавне приходе, почев од 02.11.2021. године, утврђену камату на јавне приходе почев од доспелости сваког појединачног месечног износа до 01.11.2021. године у износу од 9.774.252,58 динара. Ставом трећим изреке, обавезан је

тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 1.289.103,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате.

Апелациони суд у Новом Саду је, пресудом Гж1 2442/22 од 30.11.2022. године, ставом првим изреке, делимично преиначио решење о трошковима поступка садржано у пресуди Основног суда у Бачкој Паланци П1 566/20 од 20.12.2021. године, исправљеној решењем од 05.07.2022. године и одбио захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка преко износа од 642.603,00 динара са затезном каматом од дана извршности до исплате. Ставом другим изреке, првостепена пресуда је потврђена у преосталом делу и жалба туженог и жалба тужиоца у целости одбијене као неосноване. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажних пресуда донетих у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију и то против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1160/20 од 07.12.2020. године у ставу другом изреке, а против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2442/22 од 30.11.2022. године у целости, због битне повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијаних пресуде на основу чл. 408 Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23), Врховни суд је нашао су ревизије тужиоца неосноване.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је засновао радни однос на неодређено време код правног предхоника туженог 09.03.1979. године на пословима У радном односу био је до 04.12.2001. године, када му је радни однос престао на основу решења дисциплинског органа од 26.10.2001. године, којим му је изречена дисциплинска мера престанак радног односа. Ова мера тужиоцу је изречена због повреде радне обавезе у вези са којом је против тужиоца вођен кривични поступак. Пресудом Основног суда у Бачкој Паланци П1 2003/13 од 11.02.2016. године, поништено је као незаконито решење о изрицању дисциплинске мере престанка радног односа тужиоца код правног предхоника туженог, а тужени је обавезан да тужиоца врати на рад. Тужени је поступио по тој пресуди и тужилац је враћен на рад 03.02.2017. године. Правноснажном пресудом Вишег суда у Новом Саду К 42/16 од 22.09.2016. године тужилац је ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело које му је стављено на терет – злоупотреба одговорног лица из члана 234. став 3. у вези са ставом 1. КЗ.

У тренутку престанка радног односа, тужилац је живео у заједничком домаћинству са супругом и два сина, рођеним 1985. и 1988. године. По престанку радног односа, до 24.06.2004. године, остваривао је приходе бавећи се пољопривредном делатношћу, обрађујући земљиште које је било у власништву његовог оца. Временом је куповао пољопривредно земљиште за себе. Непосредно пред смрт, отац је тужиоцу поклонио земљиште. У периоду до октобра 2003. године (када је постао власник земљишта по основу поклона), тужилац је остваривао приходе са тог земљишта у ½

дела, јер је земљиште обрађивао заједно са оцем, а од тада до фебруара 2004. године остваривао је цео приход од обрађивања пољопривредног земљишта. 2004. године тужилац је препустио синовима да обрађују земљиште. Пољопривредно земљиште није давао у закуп. Тужилац је покушавао да нађе посао, али у томе није успео због чињенице да је против њега вођен кривични поступак који је окончан 2016. године и због нарушеног здравља. Висина штете на име изгубљене зараде утврђена је из налаза и мишљења судских вештака пољопривредне и економско-финансијске струке. Тужилац је тужбом тражио накнаду штете на име изгубљене зараде за период од незаконитог престанка радног односа до враћања на рад и измаклу корист због немогућности куповине акција од туженог и остваривања прихода од њихове продаје.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да су тужбени захтеви тужиоца основани. Услед незаконитог отказа, тужилац је трпео штету у виду изгубљене зараде код послодавца у висини утврђеној налазом и мишљењем судског вештака економско – финансијске струке. Износ изгубљене зараде утврђен је према варијанти тог налаза и мишљења у којој је обрачун штете по овом основу за период до 29.07.2014. године дат у висини основне зараде, минулог рада, стимулације и 13. плате, без топлог оброка и регреса, а након тога спрам основне зараде и минулог рада. Од тако утврђене зараде одузети су утврђени приходи од пољопривреде за 2002, 2003. и 2004. године, Тужиоцу припадају и одговарајући доприноси из обавезног социјалног осигурања са каматом, све према налазу и мишљењу вештака.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су правилном применом материјалног права одлучили о накнади штете због незаконитог отказа уговора о раду.

Измаклу корист у износу од 217.500 евра са законском затезном каматом тужилац потражује тврдећи да је због незаконитог отказа био онемогућен да 2002. године од туженог откупи 1.000 акција за цену од укупно 25.000 ДЕМ, односно 12.500 евра, а потом да 2009. године, поводом јавне понуде туженог за откуп свих преосталих акција, те акције прода туженом по цени од 230 евра по акцији, због чега трпи штету у висини разлике између цене по којој би акције биле купљене и цене коју би остварио продајом тих истих акција 2009. године туженом.

Насупрот ревизијским наводима, правилно су нижестепени судови, применом правила о терету доказивања, закључили да је овај тужбени захтев тужиоца неоснован, јер из утврђеног чињеничног стања не произлази да би тужилац купио акције правног претходника туженог, односно који број акција би купио и по којој цени, те да би потом акције продао туженом, који број и по којој цени, па се не ради о добитку који би се основано могао очекивати по редовном току ствари у смислу члана 189. став 3. Закона о облигационим односима.

Чланом 108. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 70/2001 и 73/2001) било је прописано да ако суд донесе правноснажну одлуку којом је утврђено да је запосленом незаконито престао радни однос, запослени има право да се врати на рад, ако то захтева. Поред враћања на рад из става 1. овог члана, послодавац је дужан да запосленом исплати накнаду штете у висини изгубљене зараде и других примања која

му припадају по закону, општем акту или уговору о раду и уплати доприносе за обавезно социјално осигурање. Накнада штете из става 2. овог члана, умањује се за износ прихода које је запослени остварио по било ком основу, по престанку радног односа.

Чланом 191. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05), било је прописано да у поменутој ситуацији је послодавац дужан да запосленом исплати накнаду штете у висини изгубљене зараде и других примања која му припадају по закону и других примања која му припадају по закону, општем акту и уговору о раду и уплати доприносе за обавезно социјално осигурање. Накнада штете умањује се за износ прихода које је запослени остварио по основу рада, по престанку радног односа.

Чланом 191. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 75/14, а који је у примени од 29.07.2014. године) прописано је да се накнада штете у случају утврђеног незаконитог престанка радног односа утврђује у висини изгубљене зараде која у себи садржи припадајући порез и доприносе у складу са законом, у коју не улази накнада за исхрану у току рада, регрес за коришћење годишњег одмора, бонуси, награде и друга примања по основу доприноса пословном успеху послодавца. Накнада штете исплаћује се у висини изгубљене зараде која је умањена за износ пореза и доприноса који се обрачунавају по основу зараде у складу са законом, а умањује се за износ прихода које је запослени остварио по основу рада, по станку радног односа.

Тужилац накнаду штете на име изгубљене зараде потражује за период од 04.12.2001. године до 03.02.2017. године, а у ком периоду су мењани законски прописи којима је регулисан начин утврђивања изгубљене зараде. Наиме, из цитираних законских прописа произлази да је до 2014. године, запослени у овој ситуацији имао право на накнаду штете у висини изгубљене зараде и других примања која му припадају по закону, општем акту или уговору о раду, са припадајућим доприносима, а од 2014. године, накнада штете у себи садржи основну зараду и минули рад. До измена 2005. године, накнада штете умањивана је за износ прихода које је запослени остваривао по било ком основу по престанку радног односа, а од тада узимају се у обзир само приходи које је запослени остварио по основу рада по престанку радног односа.

Правилно су нижестепени судови утврдили висину изгубљене зараде спрам у том тренутку важећих прописа, па се неосновано ревизијом указује да се тужиоцу за период до 2014. године у изгубљену зараду не може урачунати квартална стимулација и 13. плата. Тачно је да стимулација није добит која би се по редовном току ствари и увек могла очекивати, јер се иста исплаћује запосленима у зависности од постигнутих резултата рада, њиховог учинка и других показатеља успешности у раду. Међутим, утврђене околности конкретног случаја, а то је да је постојала одлука директора о њиховој исплати и да су поменуте стимулације исплаћене свим запосленима указују на правилност одлуке нижестепених судова да за наведени период (до измена Закона о раду када је сужен појам изгубљене зараде) и ова примања урачунају тужиоцу у штету. Овим наводима ревизије се оспорава и правилност утврђеног чињеничног стања и стављају примедбе на оцену доказа из члана 8. ЗПП, а због чега се ревизија не може изјавити према члану 398. став 2. ЗПП.

Неосновано се ревизијом истиче да је суд требало да утврди чијом кривицом је настао део штете проузрокован дугим трајањем прекида поступка који је вођен ради поништаја решења о отказу уговора о раду, односно да ли постоји допринос тужиоца настанку штете у смислу члана 192. Закона о облигационим односима.

По становишту Врховног суда, приликом одлучивања о захтеву запосленог за накнаду штете због незаконитог отказа треба имати у виду да је Закон о раду *lex specialis* у односу на Закон о облигационим односима, те да у својим одредбама које регулишу права запосленог поводом незаконитог отказа не садржи упућујућу норму о сходној примени Закона о облигационим односима, односно његових правила о деликтној одговорности. Стога, приликом одлучивања о накнади штете коју је запослени претрпео услед незаконите одлуке послодавца нема места разматрању питања о евентуалној подељеној одговорности запосленог. Уосталом, независно од наведеног чињеница да је поступак био у прекиду због чега је продужен период у коме је тужени обавезан да тужиоцу исплати изгубљену зараду свакако се неби могла приписати у кривицу тужиоца, јер је суд тај који управља поступком и доноси одлуку о испуњености како услова за прекид поступка, тако и за његов настанак.

Како је основан захтев тужиоца за накнаду штете у висини изгубљене зараде, следствено томе основан је и захтев за обавезивање туженог на уплату доприноса на изгубљене зараде, у корист тужиоца, код надлежних фондова. Даље, у ситуацији када послодавац не изврши уплату доприноса у законском року, тада применом члана 75. Закона о пореском поступку и пореској администрацији камату обрачунава и наплаћује надлежна организациона јединица Пореске управе, која то чини у пореском поступку, па обавезивање тужене и на уплату камате на доприносе надлежном фонду не чини нижестепене пресуде незаконитим.

Правилна је и одлука о трошковима поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 150, 153. став 1., 154. и 163. ЗПП, с обзиром на успех тужиоца у поступку.

Из изнетих разлога одлучено је на основу члана 414. став 1. ЗПП.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**